

Met een betonschaar op pad voor Frans HET FOTOVERHAAL

Om de leefwereld van de leerlingen te combineren met een Franse schrijfopdracht ontwierp Jeroen Valkenier een lessenserie. De leerlingen uit de bovenbouw bedachten in kleine groepjes zelf een verhaal en beeldden dat uit via zelfgemaakte foto's en Franse tekst in een PowerPointpresentatie. Met kleine aanpassingen kan dit project ook gebruikt worden bij andere talen of in onderbouwklassen. DOOR JEROEN VALKENIER

Tijdens de meeste lessen moeten leerlingen iets nieuws leren en daarbij de opdrachten volgen die de docent heeft uitgedacht. Het gevaar is dat daarbij de eigen leefwereld en creativiteit buitenspel komen te staan. Er ontstaat een kloof tussen school en wat leerlingen werkelijk interesseert. Daarnaast is het vermoeiend om steeds weer nieuwe kennis te moeten verwerken. Het schrijfproject 'Fotoverhaal' laat leerlingen zien hoeveel ze al kunnen met de vreemde taal en speelt in op de eigen (digitale) leefwereld van de leerlingen. Bovendien is het toepasbaar op alle moderne vreemde talen voor alle klassen.

De opdracht

Op CSG Dingstede te Meppel hebben de leerlingen uit 4 vwo Frans in drietallen een fotoverhaal geschreven. Ze kregen de opdracht om als groep een eigen verhaal te bedenken. Vervolgens hebben ze foto's gemaakt om het verhaal uit te beelden. In PowerPoint werden deze voorzien van Franstalige tekstballonnen, bijschriften en andere extra's. Op die manier vertelden de leerlingen hun verhaal.

Bekende thema's zijn de forensische recherche (CSI), een adoptie, de maffia en het vriendinnenavondje. Sommige leerlingen hebben bij de conciërge een

betonschaar geleend voor hun verhaal over een gestolen fiets. De conciërge had bovendien een bijrol in dit verhaal. Anderen hebben gastrollen uitgedeeld aan ouders, broers of zussen. Het mooie van een dergelijke vrije opdracht is dat je als docent de leerlingen zelf vorm en betekenis laat geven aan hun project. Ze maken niet iets voor de docent omdat hij dat znodig wil, maar ze gaan aan de slag met hun eigen fantasie en verbeelding. Als docent krijg je zo een bijzondere blik in hun leefwereld.

Sommige leerlingen hebben bij de conciërge een betonschaar geleend voor hun verhaal over een gestolen fiets. Anderen hebben gastrollen uitgedeeld aan ouders, broers of zussen

De lesopzet

Gedurende zes lessen zijn we uitgeweken naar het computerlokaal. Tijdens de eerste les werd een voorbeeld getoond van een fotoroman van vorig jaar. Daarna zijn de groepen gaan brainstormen over hun eigen verhaal. Uiteraard moet het verzonden verhaal een opening kennen, een middenstuk met een gebeurtenis en een duidelijke, spannende of verrassende conclusie. De leerlingen gingen hun ideeën en gedachten op papier uitwerken en lieten die aan de docent zien voordat ze foto's mochten gaan maken. Als docent kun je zo tijdig, dus voor het maken van de foto's, eventuele correcties aanbrenge in de verhaalopbouw om zo frustraties en aanpassingen achteraf te voorkomen. Uiterlijk de derde les was het plan gereed. Buiten schooltijd hebben de groepjes vervolgens de foto's gemaakt. De laatste paar lessen gebruikten ze om de foto's in PowerPoint te plaatsen, de tekst uit te werken in de doeltaal en om de presentatie verder op te maken.

Een elektronische leeromgeving (elo) kan een belangrijke rol spelen. Elk groepje beschikt over een eigen digitale map in de elo met daarin de studiewijzer. Bovendien kunnen ze in die map hun eigen bestanden en foto's plaatsen, zodat alle groepsleden zowel thuis als op school toegang hadden tot het materiaal. Het is zelfs voorgekomen dat een leerlinge die ziek thuis zat, toch

via MSN meewerkte met haar klasgenoten op school. De docent kan meekijken in de groepsmappen en zien hoe het werk vordert. De uiteindelijke PowerPointpresentatie werd ook digitaal ingeleverd, aangezien het printen ervan geen optie is. Indien een elo niet beschikbaar is, kunnen leerlingen hun werk ook opslaan op een harde schijf of een USB-stick. Via de e-mail kan dan werk worden ingeleverd ter beoordeling. Het is dus niet noodzakelijk om via een elo te werken. Een computerlokaal of laptops zijn echter wel onmisbaar.

De leerdoelen

Dit project heeft een aantal didactische voordelen. Deze schrijfpdracht gaf de leerlingen de mogelijkheid om de kennis toe te passen die ze in al die jaren Frans hadden verworven. De lessen waren ditmaal niet bedoeld om klassikaal naar uitleg te luisteren of om nieuwe stof te leren. Integendeel, de leerlingen mochten hun verworven kennis aanspreken om zelf een verhaal te schrijven en uit te beelden. Ze ontdekten dat ze meer dan genoeg Frans beheersten om dit te kunnen. Hun eigen creativiteit werd geprikkeld. De meeste verhalen bevatten ruimschoots de vereiste 25 foto's en 400 woorden (voor groepen die uit drie personen bestonden). Een docent kan natuurlijk zelf de grootte van de opdracht bepalen.

Leerlingen waarderen het dat voor Frans hun eigen fantasie en denkwereld als uitgangspunt dient, doordat ze zelf een verhaal mogen schrijven. Ze gaan nadenken over wat een goede verhaalopbouw is, over de lengte van de spanningsbogen en wanneer het verhaal een goede conclusie kent. Ze gaan vertalingen opzoeken van voorwerpen – bijvoorbeeld 'Playstation Portable' – die voor hen gangbaar zijn, maar die niet in de lesboeken voorkomen.

De becijfering

Omdat dit soort projecten lastig objectief te beoordelen is, is gewerkt met drie deelvijfers: voor de verhaalopbouw en -inhoud, het Frans en de uiteindelijke presentatie en verzorging. Het eindcijfer, dat meetelde als schrijfvaardigheidstoets, werd berekend door deze drie deelvijfers te middelen, waarbij het deelvijfer voor het Frans dubbel woog.

Bij het verhaal werd gelet op de volgende elementen: is er sprake van een inleiding, middenstuk en afsluiting? Vloeien de onderdelen van het verhaal netjes in elkaar over? Is er sprake van thematiek? Hoe diepgaand worden de personages uitgewerkt? Kent het verhaal meerdere verhaallijnen? Qua taalvaardigheid was het belangrijk dat het Frans zelf geschreven is. Worden er signaalwoorden gebruikt? Zijn de werkwoordstijden correct? Is er

voldoende tekst gebruikt bij de foto's? Zitten er basisfouten in? Ten slotte was het belangrijk dat de presentatie er aantrekkelijk, netjes en verzorgd uitzag, dat de foto's het verhaal vertelden. Is er gewerkt met perspectief, met licht en donker of zijn er special effects toegepast?

Om te voorkomen dat de becijfering nattevingerwerk zou worden, was in een schema (zie Tabel 1) aangegeven aan welke voorwaarden voldaan moest worden voor welk deelvijfer.

De evaluatie

De leerlingen hebben met veel plezier aan deze opdracht gewerkt. Ze hebben veel pret gehad bij het maken van de foto's. Ze konden inspiratie putten uit hun eigen leefwereld. Het meest veelzeggend is misschien wel dat de verhalen langer werden dan geëist was.

Voor het project waren zes lessen uitgetrokken in twee weken. Leerlingen gaven aan dat het lastig was om buiten school met elkaar af te spreken. Een verbetering kan zijn om drie weken lang twee lessen te gebruiken, zodat er meer ruimte komt. De derde les kan dan aan een ander vakonderdeel worden besteed.

Verder bleek dat de uiteindelijke PowerPoint vaak erg omvangrijk werd door de vele foto's. Dit valt te voorkomen door de foto's te comprimeren: de kwaliteit blijft goed maar de omvang neemt af. Bovendien is het bijzonder prettig als de school beschikt over een elektronische leeromgeving. Daarnaast is het natuurlijk belangrijk dat de docent kan werken met PowerPoint, de elo en digitale foto's.

Ten slotte verdient het de aanbeveling om de collega's op school te informeren over dit project. Dan schrikt de conciërge misschien niet van de klappertjespistolen die werden gebruikt op het schoolplein.

De uitbreiding

Het is mogelijk dit project voor andere moderne vreemde talen te gebruiken door eenvoudigweg de doeltaal

te veranderen. Bovendien kan de opdracht worden aangepast aan het gewenste niveau of de jaarlaag. Zo kan een brugklas een verhaal maken waarin ze zich voorstellen en vertellen hoe ze heten, hoe oud ze zijn en waar ze wonen. Leerlingen zijn bekend met profielsites als Hyves. Ze maken als het ware een digitale profielschets in een moderne vreemde taal.

Voor een tweede of derde klas kan dit idee worden uitgebreid naar een presentatie over hun leven: hun thuis, hun hobby's, hun sport, hun dromen over de toekomst en ga zo maar door. Er kan gevarieerd worden met de hoeveelheid foto's of tekst en met de eisen die aan de taaluitingen worden gesteld. Op die manier is het project veelzijdig inzetbaar.

Conclusie

Deze schrijfpdracht prikkelt de leerlingen om zelf na te denken. Ze hoeven niet het gebaande pad te volgen dat de docent voor hen heeft uitgestippeld, maar schrijven zelf het verhaal. Ze maken zelf de foto's om hun verhaal te illustreren. Ze leren zien aan welke voorwaarden een verhaal moet voldoen om voor de lezer interessant te zijn. Het was erg leuk om als klas gezamenlijk de eindverhalen te bekijken. Het gebruik van de digitale media sluit bovendien goed aan bij hun belevingswereld.

Deze opdracht legt het initiatief bij de leerling neer, want die schrijft zelf het verhaal. Het vormt een activerende uitdaging die een beroep doet op creativiteit en de leefwereld van de leerlingen. Alle moderne vreemde talen kunnen deze lessenserie gebruiken. Door te variëren in de inhoudelijke eisen (omvang van de opdracht, het niveau van de taalhandelingen et cetera) is het project bruikbaar in zowel onder- als bovenbouw. Ik hoop dan ook dat andere talen docenten deze lessenserie kunnen gebruiken in hun onderwijspraktijk. ■

Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met de auteur via <j.valkenier@dingstede.nl>.

CIJFER	VERHAAL (1x)	FRANS (2x)	PRESENTATIE/VERZORGING (1x)
5	Het verhaal kent geen inleiding of conclusie. Personages zijn onbekend, hoe loopt het verhaal af?	Het Frans bevat te veel basisfouten en is erg slordig. Er is geen afwisseling te vinden.	Er missen foto's waardoor de verhaallijn onduidelijk is. De foto's zijn kwalitatief onvoldoende.
6	Het verhaal heeft een inleiding, middenstuk en conclusie.	Het Frans is eenvoudig, simpel, maar wel correct.	De foto's zijn netjes gemaakt en de presentatie ziet er fatsoenlijk uit.
7	Het verhaal heeft een inleiding, middenstuk en conclusie die ook duidelijk herkenbaar zijn. De personages vertonen een duidelijke karakterontwikkeling.	Het Frans is correct, bevat weinig basisfouten en is afwisselend: meerdere werkwoordstijden of signaalwoorden, samengestelde zinnen et cetera.	De foto's zijn zo gemaakt dat ze het verhaal echt ondersteunen (lichtwerking, perspectief, locatie et cetera). De presentatie kan wel netter.
8	Het verhaal heeft een inleiding, middenstuk en verrassende conclusie, karakterontwikkeling en een duidelijke spanningsopbouw.	Het Frans is correct, bevat geen basisfouten en is afwisselend: meerdere werkwoordstijden, signaalwoorden, samengestelde zinnen, juiste woordkeus et cetera.	De foto's zijn origineel, spannend, wel-doordacht, afwisselend, er is sprake van goede special effects. Dit smaakt naar meer. De presentatie ziet er echt netjes verzorgd uit.
9	Er is sprake van meerdere verhaallijnen, een uitgebreide karakterontwikkeling, heel mooie, duidelijke spanningsopbouw en ontknoping.	Het Frans is zeer correct, bevat totaal geen fouten en is zeer afwisselend qua werkwoordstijden, signaalwoorden, samengestelde zinnen en de (rijke, juiste) woordkeus.	Zeer originele foto's en zeer doordachte foto's, er is sprake van special effects. Juist perspectief. Bijzonder mooie en creatieve vormgeving van de presentatie.

Tabel 1: Beoordelingsmatrix